De Sarmacia regione Europe

De regno Polonie et initio eius

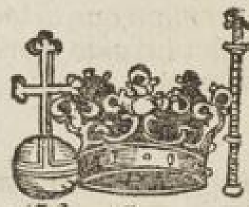

Quoniã de Boleſlao (q̃ tertius Sarmacie rex extitit) paulopoſt mẽtio fiet. q̃re ⁊ de terra ſarmacie ⁊ quo pacto illa regiũ ſceptrũ meruerit breuiter abſoluere ꝓpoſui
¶ Eſt igiť Sarmacia nimis ampla ⁊ vaſta regio ſed inculta ⁊ in ſolitudine poſita. ⁊ ſub rigidiſſimo ethere iacet. Hec ex ortu moſthos et thanaim fluuiũ habet a meridie dacos ⁊ pannonas. Ab occidẽte bohemos. morauos ſchleſitas ⁊ theutonos. A ſeptentrione mare germanicũ ⁊ ſinũ codanũ ¶ Id vero qđ regni nomẽ tñ ꝑtiť Poloniã vocant. hec duo noĩa ſortitur. Nam ea ꝑs terre vbi Cracouia ſituata eſt minorem Poloniam vocant. At vbi poſnania ⁊ Gneſna ſurgit maiorẽ nuncupant. A Craco aũt primo duce vſq3 ad etatem primi Boleſlai non niſi duces illic imꝑitabant. tempib⁹ aũt p̃mi Ottonis ceſaris Boleſlaus clariſſim⁹ dux fuerat. Nõ is de quo in vita diui Staniſlai dicem⁹. nã ille nepos ei⁹ fuit. q̃ ex monacho hui⁹ Boleſlai filio nat⁹ fuerat. Iſte igiť Boleſla⁹ regẽ Frãcie ⁊ germanas gentes victrici manu infeſtabat. Tandẽ ob Ottonis ceſaris ꝓ̃ces tali bello finẽ dedit ac fed⁹ cũ germanis ⁊ gallis contraxit. Otto aũt ceſar vidẽs tanti ꝓ̃ncipis animi magnitudinẽ. quã toti germãie ⁊ ſarmacie notã fecerat ſe cũ Boleſlao duce in ſarmaciam ꝯtulit vt ⁊ impiũ ⁊ ꝑtãtẽ ei⁹ plari⁹ ꝓſpiceret. Quẽ illuſtris dux ſummis honorib⁹ i poſnã ſuſcepit. Nã trib⁹ ãte vrbẽ milib⁹ paſſuũ aut lõgi⁹ ſericas lanas muriceaſq3 veſtes auro argẽtoq3 decoratas ꝑ viã q̃ ceſar itur⁹ fuerat ꝓſterni iuſſit. et poſt igreſſionẽ ceſarꝫ i vrbẽ poſnam cuicũq3 licitum fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificꝫ ſplẽdidiſſimiſq3 ꝯuiuijs ac theatrꝫ ceteriſq3 cerimonijs ceſarẽ venerabatur vt nulla q3 aurea illic forẽt ſuppellectilia. q̃ poſt quoſlibet cibos i puteos quoꝝ fundi nemo certus fuerat deici ac deꝑdi iubebat. multas alias põpas ac mũificẽcias ceſari ottõi iſtaurabat. q̃ ſatꝫ ãple vetuſta ſarmatica hiſtoria enarrat. Iãq3 vidẽs ceſar tãti ꝑ̃cipis libalitatẽ ⁊ mẽtꝫ ſblimitatẽ. diuiciaꝝq3 abũdãtiã non abre aio duxit tãtũ clariſſimũ ducẽ corõa regia dignũ fore cũ itaq3 regali ſceptro ac dyademate coronauit. ac ceterꝫ dignitatib⁹ ſedẽ regiã reqrẽtib⁹ celebrauit. ne aũt Boleſla⁹ iã illuſtrꝫ rex tãti erga ceſarẽ bñficij ingr̃⁹ videreť brachiũ diui adalberti ãtiſtitꝫ. quẽ ꝑuteni nefãda morte trucidarũt ꝓ mũere ceſari obtulit. Iãq3 aucto regni ꝑ̃io vſq3 ad ãnos ſalutꝫ noſtre M. cccc. aut paulo antea rex polõie dũ abſq3 ꝓle diſceſſiſſet. Tandẽ dux q̃ lituanis ac ruſſie preſidebat i regẽ electus

fuit. ſ idola ātea colnit. ſ eo tpe ꝙ illi regiū ſcep-
trū deferebat̃ ⁊ xp̄ianā religionē cū oi terra cui
pꝛeerat ſuſcepit .itaqꝫ lituāos ac ruſſitas ad re-
gnū ſarmacie ſic adiūrit vt nō niſi abſqꝫ certa ꝯ
ditiōe diſſolui poſſint. Is ergo illuſtriſſim⁹ p̄n
ceps pruteos maritimas germanie gētes ſeuiſſi
mo bello ſubiugatā darit ac ipiū ampli⁹ extēdit
Vbi inſignes vrbes extāt. Dātiſcū ⁊ thorōia. ē
⁊ clariſſima arx Marieburgū. cui ſilis nēo mo
mortaliū vidiſſe fert̃ multꝫ varijs ſtructurꝫ me
nib⁹. turrib⁹ ac foſſis mūita vt nulli inimicoꝝ
tut⁹ ſit ad arcē acceſſus. Ampli⁹ ipiū ante aliqt
ānos fuerat. infaſtāte tñ tartaroꝝ ⁊ turcoꝝ pſi
diſſima gēte magnū toti ſarmacie dānū illatū
ē. Nā terra ꝙ p⁹ Ruſſiaꝫ vadit quā gēs Podo
liā vocat tota exuſta ⁊ in ſolitudine poſita ē vt
⁊ neceſſitatē pegrināntib⁹ ferre nō poſſit. q̄uis
fertiliſſima ſit ita vt germania in altitudīe rhi
ni celſi viri excreſcāt. ⁊ apib⁹ ⁊ melle tota redo-
lis vt nō ſatis illis loc⁹ ſit vbi mella deferāt. ſꝫ
arborib⁹ nāqꝫ aut virgultis ⁊ ſiluis fauos ſic
ducūt. Hercyniū aūt celebratiſſimū nem⁹ ꝙ i to
ta europa nihil pſtāti⁹ ſarmaciā totā pcurrit ⁊
circa Craconiā ſalt⁹ ſuos extēdit. p q̄s itur⁹ pōt
vniuſqꝫ vſqꝫ in lituanā ⁊ ſcithiā. tātꝫ brachijs
regionē illā totā diuagat̃ feraꝝ marias educēs
greges. In ea vō ſilue pte q̄ ſeptētrionalioꝛ eſt
biſſantes fert q̄ feroꝛ ac im anis belluta ē hūa-
ni gen⁹ marime odiēs. aduēſcendū q̄dē mari-
me conueniens. Formma autem gerit citrini co
loris. Frontem autem latam ⁊ cornua fert. vt
nec venationi ſatis aptum ſit niſi marimis va
rijſqꝫ laborib⁹. Metallū vero nullū q̄ꝫ plūbum
ſarmacia fert nō alia q̄ꝫ ſaturni cā. ſq̄ terrā rigi
do infeſtat frigore. Salis aūt maria copia ē q̄
cetere longinq̄ gētes vtunt̃. qd marimū pſtat
toti regioni emolimētū. ꝙ nulla regi ipi maioꝛ i
toto regno gaza extat. Nā ſub terra excidunt̃
ingentia ſalis ſara. extra terrā āt aliud ſal ex aq̄
decoq̄t̃. Eſt ⁊ ſarmacia ferax ⁊ vbꝛima tell⁹ oī
genere fructuū ⁊ q̄cq̄d ad paſcēdū hūanū cor-
pus expetit. Nūc addēdū ē clariſſimā plē illu-
ſtriſſimi p̄ncipis Vladiſlai. de ꝙ añea dixim⁹.
Is tres (vt q̄dā ferūt) vxores hūit ex q̄b⁹ duos
ſuſcepat filios. q̄ꝝ vn⁹ natu maioꝛ Pladiſlaus
vocabit̃. alter caſimir⁹. Vladiſlaus aūt p⁹ moꝛ
te pr̄is regio inſignit⁹ fuerat ipio. itaqꝫ hūgarie
⁊ bohēie ⁊ polōie regnis pſidebat vbi clariſſi-
ma geſta militari manu faciebat ac ipiū ⁊ xpi
anā rel gionē āpliabat. Nā regi turcoꝝ tm̄ ter
raꝝ depopulat⁹ fuerat vt ⁊ añ ꝯſtātinopoli ca-
ſtrametaret̃ vbi dū ſeuiſſima bella erga turcos
gereret ac vtraqꝫ pars crudeliſſimo conflictu de
certaret pānones verſis tergis fugam dabant
ac regem cum pau cis ſarmacie copijs in tanta
hoſtium multitudine reliquerunt. Caſſimirus
vero dux lituanis ⁊ ruſſie preerat. Inde dum ca
ſus regius genti notus fuerat Caſſimirus per
ſarmatas in regem declaratur qui filiam du-
cis auſtrie ſororem ladiſlai qui regno bohemie
⁊ hungarie preſidebat in vxorem duxit. Ex ea
ſex ſuſcepit filios ⁊ quinqꝫ filias. Primogenit⁹
vero Vladiſlaus vocatur. Hic adhuc iuuenis
exiſtens in imperium regni bohemie electus fuit
mira quandam animi magnitudine ac opti-
mis conſilijs pollens. Ob quod dum Mathias
rex hungarie diſceſſiſſet ⁊ regnum pānonie ad-
eptus eſt. Huic erat proximus frater. cui Caſſi-
mirus nomen paternum datum ferat. qui ſum
mo ingenio ac prudentia claruit. tandem mor-
bo inualeſcente perijt. At huic ſucceſſit. illuſtriſ
ſimus princeps Johānes ſalbertus iam futu-
rum toti orbi ſpectaculuꝫ. Is plurima illuſtria
geſto militari bello apud tartaros ac ceteras gē-
tes edidit. Poſt patris autem obitum regno ſuc
ceſſit. vbi fa uente illi proſpera fortuna regnuꝫ
virtute ſua ⁊ optimorum doctiſſimorumqꝫ vi-
rorum conſilijs gubernat. Inclic⁹ vero dux Ale
xander quartus natus regius eſt. cui fortitudi-
ne ⁊ mentis ſublimitate parem tota Sarma-
cia vix tulit. Hunc ob eius conſtanciam Lituāi
poſt mortem patris in ducem ſuſceperunt. qui
⁊ maximum toti Sarmacie decus eſſe exiſtima
tur. Poſt hunc ſequitur Sigiſmundus celebris
princeps. qui paterna ſequitur veſtigia. is mul
tis egregijs geſtis clareret ſi illi aliquod felix fa-
tum aſpiraret. Celeberrimns autem Fridericus
princeps vltimum natorum locum obtinuit. q̄
innata animi ingenua virtute relinquens va-
nos principum tumultus ⁊ in quietam vitam
ad ſedem tranquilliorem ſeſe contulit. vnde epi
ſcop⁹ Cracouienſis electus ad archiepiſcopatū
Gneznenſem poſtea deuenit. Hij enim omnes
quinqꝫ clariſſimi principes hanc vſqꝫ in etateꝫ
magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter
filias vero quinqꝫ. Prima nupſit. Georgio du
ci bauarie. Secunda Friderico Marchioni
Brandenburgenſi Tertia vero duci Pomera-
nie. At due reliquę innupte apud matrem vi-
tam ducunt.

De ſancto Stainiſlao epiſcopo Craconi
enſi patrono Sarmacie.

Sactus Stainiſ
laus epiſcopus

DIuꝰ Statniſlaus
epiſcopus Carco-
nienſis vir magne
apud deum auctoritatis toti-
tius ſarmacie patronus ⁊ ſi-
gnifer. Natus eſt Anno ſalu
tis noſtre. Milleſimo octa-
no in Rure quod Sczeppa-
nowo vocant. nobilibus ac
valde claris parentibus. quo
rum cura fuit in templis di-
nino ſeruitio incumbere. ⁊ deum pijs placere p̄
cibus. Js dum in iuuentutem deueniſſet patrꝭ
monitu in celebre gymnaſium pariſius deue-
nit vbi optimarum litterarum ſtudijs ſummā
operam dabat. vnde etiam multis virtutibus
floruit. ſacro autem diuinoqꝫ iuri precipue in-
ſiſtebat: non ea qua huius etatis iuriſperiti
queſtus cauſa ſolent vt maiorum dignitatum
honorem adipiſceretur. ſed vt ſi quando locus
ſtatuſue aut conditio ſua ferre poſſet. vt tantū
miſeris quantum potentibus orphano pupillo
iuſticiam adminiſtraret. ⁊ etiaꝫ vnicuiqꝫ equo
pondere quod ſuum eſſe iubente. id legere red
deret. Tandem etiam paternas ſedes rediens
Cracouiam inclitam Sarmacie vrbem deue-
nit. Jllic enim ob virtutem ⁊ ſcientiam ſuam
canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ anti
ſtite ibidem. celeſtis numinis prouidentia in
preſulis ſedem declaratus fuit. Hunc autem
Staniſlaum epiſcopum dum ſemper optimo
ordine ac maxima cum diligentia ſtatum ſuūꝫ
deferret. curabat ſacram religionem ac diuinū
cultum ampliare. Empto tandeꝫ Rure a quo
dam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam e-
andem iure hereditario diuo ac ſancto Staniſ
lao preſule repetere conabantur. At ille teſtimo
nium huius ſtipulationis emptioniſqꝫ profer
re non potuit. Nam hij qui huius rei ſatis edo
cti fuerant propter illorum impotentiam late
bant. Vir ergo ſanctꝰ Staniſlaus epiſcopꝰ ora
tionibus ac ieiunijs incubuit. confiſuſqꝫ ſummi
dei potentia. qua ſe iam diu munitum cogno-
uerat accedens ad tumulum defuncti militis.
a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide ⁊ are-
na pia ⁊ deuota oratione deum omnipotentē
obteſtabatur. ⁊ mortuum illum militem per
quatuor annos in vitam reduxit. Eumqꝫ corā
tyranno Boeſlao aquo quem tale ius agebā-
tur conſtituit. Aſtantibus vero illic ſuis aduer
ſarijs ceteriſqꝫ regni optimatibus. quo ſe emiſ-
ſe villam apperte demanſtrauit. Jamqꝫ ſeuꝰ
Boleſlaus fedo turpiqꝫ luxu inſiſtebat. ac om
nem in ſuas gentes perfidiam ⁊ tyrannideꝫ ex
ercebat. ac illuſtres viros egregioſqꝫ ciues nefā
dis diriſqꝫ ſupplicijs excruciabat. Staniſlaus
vero epiſcopus chriſti vates haud longius id
ferendum exiſtimabat. itaqꝫ regem intrepidus
adiens vt talibus ceptis deſineret illum obiur-
gabat. At ille magis indies facinus exercebat.
Tandem vero a preſule Staniſlao in ſententi
am excōicationis ponitur. quare tyrannꝰ Bo-
leſlaus ignarus pre furore quid ageret dimiſit
ſatellites ſuos vt preſulem quocunqꝫ eſſet loco
trucidarent. Eo tempore diuꝰ Staniſlaus epi-
ſcopus Cracouienſis in ſecellum diui Micha-
elis quod ſup ex rupellam in Caſimiro vrbe
conditum eſt deuenerat gratiſſimum illi om-
nipotenti deo offerens ſacrificium. hunc etenim
in locum dum miniſtri regis deueniſſent. iam
qꝫ ter ingredi templu m hunc conarentur. ter
vero iterum pulſi diuina potentia in tergum
cadebant. Jd poſtq̄ꝫ ad regias aures deuentū
fuiſſet. magno fremitu rex Boleſlaus in ſacel
lum properat. vbi ſanctum preſulem Staniſ-
laum iam ſacrificia diuina offerentem deo im
mani verbere ac cum ſeuiſſimis ictibus cū tru-
cidat. Tandem vero per miniſtros ſuos in fru-
ſta partitus eſt. ⁊ extra vrbem deijcitur vt vo-
lucres illud vncis roſtris deuellerent. Sed diui
na ſic agente prouidentia aquile illic aderant
que precioſum corpus ſancti Staniſlai epiſco-
pi in vnum collegerunt. ſummaqꝫ diligentia il
lum ſeruabant quouſqꝫ ciues ipſi maximo ve
nerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice ſepeli-
rent. Tandem in numerum ſanctorum relatus
vt premiſſum eſt in arcem regiam ad templūꝫ
diui Wentzeſlai deductus in aurea vero tum-
ba cum valde multis miraculis ⁊ virtutibus
choruſcat. quem etiam populus ibidem multo
thure ac etiam precibus earum indies cum ma
gno honore ac etiam ingenti laude ſanctum
ipſum veneratur.

Sequitur Cracouia ciuitas
regia Sarmacie

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

CRacouiam vrbem regiaꝫ inſigni huic
operi inſerendaꝫ haud abſurdū eſſe du
xi. Nam celebris germanie ciuitas eſt
teſte ptolomeo. optimo lucidioriqꝫ coſmogra-
pho. q̄ eam Corrodunū appellat. Strabo aūt
germaniā diffinit q̄ꝫtum Rhen⁹ ⁊ Albis in ſe
clauſerint. nos ea cauſa ſane non indigna vrbē
Sarmacie foro cenſem⁹. Hanc a prima ei⁹ ori-
gine repetendā ſatis dignā eſſe putaui. Sed ne
plixiori ambiguaue oratione narrando fabu-
lari videar breuiter de ei⁹ ſitu quippiam narra
re conſtitui. Cracouia igit̄ illuſtris vrbs Sar-
macie quam poloniam vocant ad rippā Iſtu
le non longe ab eius fontib⁹ ſita. Hec a Cracco
primo duce ſarmacie cōdita fuiſſe ⁊ eā ſuo no-
mine celebraſſe multi retulere. Hec altis primū
menib⁹ cingit̄. ꝓpugnaculis ⁊ celſis turribus.
poſt paruo muro ⁊ ob vetuſtatē ruituro ſimi
lis. Tandē valles ac foſſe vt imminērib⁹ hoſti-
bus facilior adit⁹ ꝓhibeat̄. Hec quedā piſcina-
rijs aquis replete quedam virgultis frutice ac
graminib⁹ virent. Poſt aggerem vero q̄ valli
imminet amnis nō late fluens, Rudys dictus
totam ciuitatem circuminit. Hic rotarū orbes
agitat q̄ Cererem ſatis conterunt ⁊ emoliunt.
Deductus tandē per ſubterraneos cuniculos ⁊
cannas toti vrbi ſatis vndarum prebet. Porte
vrbis ſeptem. In ea vero plurime pulcherrime
ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingen-
tia templa precipuum diue virginis Marie
in medio vrbis extat cum duabus arduis celſiſ
qꝫ turribus. Sunt ⁊ illic multa mōaſteria. vbi
multus deuotorū religioſorumue patrū cetus
fulget. Ad edem nanqꝫ glorioſiſſime trinitatis
ſic vocatam eſt celebris ordo predicatorꝫ. In
ea vero ſacra ede multe ſanctitatis vir beatus
Iacinctus non dum in numerum ſanctorum
relatus magnis miraculis redolet. diui domi-
nici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in
vitam reduxit. Ad templum vero ſancti Fran
ciſci eſt ordo fratrū minorum non reformatus
Ac cetera multa monaſteria. Eſt ⁊ templum
non longe a porta. Iſtule quod ad ſanctaꝫ An
nam vocant. vbi beatus cantus celebris huius
vrbis gymnaſij doctor multis miraculis ⁊ pro
digijs fulget. q̄ꝫuis nondum in cathalagū ſan
ctorum aſcriptus ſit. Hanc iuxta ſacram edeꝫ
ſituatū eſt ingens celebre gymnaſiū multis cla
riſſimis doctiſſimiſqꝫ viris pollens. vbi pluri-
me ingenue artes recitantur. Studium eloquē
tie poeticis philoſophie ac phiſicis. Aſtrono-
mice tamen ſtudium maxime viret. Nec in to-
ta germania (vt ex multorum relatione ſatis
mihi cognitum eſt) illo clarior reperitur. Illic
iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorum cru
da elimat ingenia ac pollita reddit. Has edes
diuus Wladiſlaus illuſtris Sarmacie rex dux
ex prutenorum littorali ſarmacie gente ſeuiſſi-
mo conflictu victoriam duxiſſet (Cuius quidē
belli plurima clariſſima monumenta hāc vſqꝫ

in etatem in arce regia de qua paulopoſt dice-
mus ſupſtant) magnis opulentijs extruxit. li-
bertatibꝰ ⁊ ſtipendijs ſummis celebrauit. Nec
incole vrbis Sarmatico more viuūt. quos cru-
dos ⁊ ignauos ſarmatas priſci dixerunt. Sunt
nanqꝫ illic clariſſimi ciues. virtutibus pruden-
tia ⁊ comitate inſignes. humanitatē ⁊ hoſpi-
talitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quoſ-
qꝫ peregrinos offerentes. Victus illis ſplendi-
dior q̃ȝ ceteris ſarmatis. Ex omni delicato gene
re cibi potus illis frequentior eſt. Aqua ordeo ⁊
humulo decocta. Js quantū neceſſitas ferre po
teſt ſi ſumitur profecto nihil nature humane ⁊
ad corpus ipſum alendum conuenientius quic
q̃ȝ reperiri poteſt. Sub arce vero intra ciuitatē
extat ⁊ aliud inſigne collegiū. vbi achademia
iuris ac legum pollet. Ad vrbis vero ſeptentri
onale latus adiacet paruum oppidum nullis
quidem menibus cinctum quod Clepardium
vocant. nihil dignum ſcriptum in ea q̃ȝ egre-
gia ſacra ſedes diui floriani ſtrenui chriſtiani
fidei militis. Quam diuus Vladiſlaus de quo
ante meminibus canonicatu ceteriſqꝫ dignita-
tibus ac muneribus refecit. ⁊ doctoribus gym-
naſium artium regentibus colendam reddidit
Rupes autem ac crepidines nimia altitudine
erecte. ſic vt iam celum ſuſtentare videantur.
Tandem arenis congeſtaqꝫ terra obducte in-
gentē collem efficiunt. qui ea parte qua in Bo
ream tendit vrbi imminet. ⁊ ex alio lattere ni-
uoſum carpathum althe tumentem reſpicit.
quam collis partem inſignis Europe fluuius
Jſtula quondam germanie terminus alluit.
qui ex carpathi radice paruo quidem fonte ꝓ-
ſiliens longius magis magiſqꝫ tumet. ita vt iā
vndarum auctus mole que ex pannonicis mō
tibus ſeſe in eum precipitant. trabes ⁊ ingen-
tia robora variaſqꝫ lignorum ſtructuras de-
fert. Tandem vbi imbrium ac ceteris flumini
bus magis tumuerit rates ac honerarias na-
ues ſecum ad germanicum occeanum in ſinuȝ
codanum deducit. vbi trino vaſto ore ſpumo-
ſus ſeſe euoluens nomina deperdit. Jn eo autē
colle primum eſt ingens templum in decus di-
ui Wentzeſlai ducis Bohemie conditum. vbi
omnium illuſtriſſimorum virorum monumē-
ta ac etiam ſepulture extant. multis opp ibus
varijſqꝫ artibus extructe marmoreo alabaſtro
qꝫ lapide exſculpta. quos cum maximo ritu ac
pompa celebrari conſuetum eſt. Jn medio
autem templi extat celebrare monumentum.

in quo clariſſimus chriſti miles diuus Florian9
requieſcit. Sunt ⁊ in eodem colle due ſacre edes
diui Michaelis ⁊ ſancti Georgij. Poſt egregie
nobilium curie ac edis ſacerdotum. qui noctu
dieqꝫ templa venerantur. Poſt primum ingēs
regia ſedes maximis ac varijs ſtructuris con-
dita. que totius regni capitolium eſt. vbi tota
regni Gaza congeritur. Hic principibus decla-
ratur imperium. nam regalis corona hic maxi
mis cuſtodibus obſeruatur. Extra collem au-
tem eſt monaſterium fratrum minorum reli-
gioſius ordinem ſeruans. nec longe ab eo mo-
naſterio extat cenobium ſacrarum virginum.
Huic ex oppoſito ad pontē ipſum eſt inſigne
hoſpitale ⁊ ſacra edes ſancte Hedwigis. Ad ali
am vero Jſtule ripam erat clara ciuitas quā
Caſimirum vocant a rege ſic vocato condita.
quam Jſtula vbi ſub arce regia ſe diuiſerit to-
tam circumluit ac pene inſulam reddit. Eſt i ea
inſigne phanum diue virginis katherie vbi or
do Auguſtinenſium floret. Tum ⁊ templum
quod ad ſacroſanctum corpus chriſti vocant.
vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere
alie ſacre edes. Extant ⁊ clariſſima monumen
ta vetuſti collegij iam inſolita. quos illuſtris re
gina Hedewigis conſtruxerat. Plurima pre-
clara preterea in hijs vrbibus a vetuſtiſſimis
temporibus geſta ſunt per illuſtriſſimos reges
ac principes. Sed breuitatem imitati finē hijs
impoſuiſſe dignum ſtatuimus.

Lubeca ſeu vt alij ſcribunt Lubecū ſa-
xonie vrbs illuſtris ac ceſarea ciuitas
nedū in germania verum ⁊ apud ex-
ternas gentes nominatiſſima a Wilbodo viti
go Cimbrorum duce ad cimbricam cherſone-
ſon quondā edificata in eo loco quem venedes
qui ⁊ vandali adhuc ſaxonie partem tenentes
Bucconiā dixere. Aucta ꝑ ſeuiſſimū principē
q̃ kirto dicebat. quē ⁊ krutonē appellabāt. An-
no xpi. M. c. iiij. Ea portio terre littoralis eſt in
ter magnopolenſium holſtadenſiūqꝫ ducatus
duobꝰ fluminibꝰ baguiſo ⁊ trauo irrigua. que
limpidia flumina vernacula lingua wagniſ
⁊ trab appellāt. Js kitto ex nobili ꝓgēie marc
mannoꝝ ⁊ martinopolenſiū ortū habuit po-
tens ac grauiſſimꝰ xpianoꝝ ꝑſecutor. qui dn̄os
de vagerū. q̃ de Stargardia ſeu de oldenburg
vocabant. in fernerū. ⁊ peldte interfecit. Vnꝰ ex
his ingenuꝰ euadens in daniā ſeceſſit heinricꝰ
noīe Gotſtalci comitis filius. Js poſt aliqua
tpa rediens Kittoni caput ſcanni abſcidit inde

ſtam ducens vxorem. Quo tempore heinricus q̄r
tus imperio romano p̄fuit. In ea prouincia oēs
baſilice ſacerdotib⁹ priuate deuaſtate erant fi-
deſq; xp̄iana ſopita. Vrbs q̄z Lubicenſis trina
vice ob principū bella p̄cipue ducis heinrici de
leone deuaſtata fuit ꝛ comitis Alſeſis d̄ holch
ſtein. qui poſt ſedatā diſcordiam vrbem duci
heinrico p̄miſit in eo loco vbi nunc ſita eſt. Cū
eius ſit⁹ prius ꝓpe Swartau. poſtea ꝓpe ber
neborg fuit vt doct⁹ Helmuldus refert. Exinde
ob negociationes ex germania alta ꝛ baſſa et
ex varijs regionibus mirūimmodū aucta eſt.
vt nunc vltra mare Baltheum ſeu germanicū
q̄d Stagnū vocant in Norwegiam Sueciam
Liuoniā. i Ruſſiā Littwāiā Pruſſib Poloniā ꝛ
Pomeramā. in ducatū magnopolenſium. in
daniam Angliam Flandriam Scociam ꝛ re-
gum francie omnes mercaturas p̄ ſtagnū per
terrā in ſaxoniā weſtualiam ꝛ marchiā frequē
tāt. Peritiſſimi aſtronomi ſcribūt hanc nobilē
vrbē initiū ſuū habuiſſe ſub ſigno libre ꝛ fūda
tā in ſingulari dei gratia. Cū incole vrbis p̄ ce-
teris finitimis deuotiones ad moduz diuinas
exerceāt. Sentit tn̄ dulcē nucleūin amara teſta
Deinde anno p̄mo ꝛ. xxx. ſupra vndecies centū
dn̄i inferioris vandalie lubecā deuaſtarunt q̄z
comes Alff. de holchſtain iterato inſtaurauit
cū arce vbi nūc p̄dicatores habitant. In ſepte-
trione ac fine ciuitatis. Anno. M. c. lix. Lubicen
ſes memores damni illati copias in ꝓuinciaz ru
gen educentes cladem p̄ effuſionem ſanguinis
principi ꝛ potentatui ei⁹ intulerūt. Epiſcopa-
tū lubicenſiū āno ſalutis. M. c. lxj. antiſtes duo
decim⁹ de oldenburg ſeu Stargadia in vagerū
Gerald⁹ auxilio ducis heinrici d̄ Leone primo
obtinuit. qui. tredecim. p̄bēdas p̄ omnia neceſ-
ſaria in decimis villis ac poſſeſſionibus dota-
uit. Creuit igitur Lubecum in potentiſſimam
ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cum aūt Fride
ricus huius nominis primus hanc vrbem ingē
ti exercitu obſediſſet Heinricus lubicenſis ep̄us
pacem a ceſare impetrauit ea conditione vt fa
uore ducis heinrici ceſari obendientiam preſta
rent. Is antiſtes ſummam eccleſiam dicauit ꝛ
monaſterium ad ſanctum Johannem in vrbe
erexit vbi nunc ſacroſancte virgines inhabi-
tant. q̄uis monachi ordinis diui benedicti hūc
locum primo poſſederūt. qui nūc apud ciſmer
ꝓuincie de holſtain ꝓpe mare morā faciunt.
Ꝯ hijs temporib⁹ lubecū auguſtalis ac libera
ciuitas effecta ab imperatore friderico liberalib⁹
do nata vt caput oīm vrbiū Stagnaliū dein-
ceps foret ꝛ in varijs priuilegijs etiam apud
exteros p̄cipue in londē ciuitate anglie. In nor
negia in ducatu magni ducis moſchauie. i am
pla vrbe nogardia In ruſſia (vbi baſilicaz ꝛ
curiā xp̄iano more habent) Ac in pleriſq; locis
ac regionib⁹ magnis exemptionibus decorata.
fuit atq; dotata. In Flandria q̄z ꝛ regno Da-
cie ꝛ ſuecie immunitatib⁹ gaudet. Idē ceſar fri
dericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis
cōfirmans p̄ bullam auream vltro donauit vt
cōſules. xxiiij. habere poſſent (q̄zuis nume⁹ iſte
p̄ raro cōplet⁹ ſit) Eoſq; nobiles effecit. vt au-
rum more equitū deauratorū (exceptis calcari
bus) deferre poſſint. Hec inclita vrbs mūda ac
nitida exiſtat in vertice ab vtraq; parte decliui
poſita vt aque ꝛ immundicies libere deſcedant
ꝛ ob frequentes imbres vie purgāt. Eccleſia
cathedralis q̄z vocāt ſummā i meridie ac fine ci
tatis ſita admodū longa ꝛ decora exiſtit. orna
tur hec vrbs p̄ter iſta q̄tuor p̄ochiāis baſiliciſq;
ſeptē turres celſas p̄acutas ac pulcherrimas ha
bēt cupro ac plūbo tectas ac i ſummitate auro d̄
coratas. Turris in ede ſcti petri corona deaura-
ta cū armis ceſar̄ ꝛ vrbis inſignita ē. Oīa q̄q;
decore edes ſacre ornate extāt. Int̄ has q̄nq; ec-
cleſias baſilica glorioſiſſime v̄gis marie eminē
tiā obtinet. Habet q̄z duo monaſteria vnū or-
dinis p̄dicatoꝝ. alteꝝ ſancti frāciſci ac hoſpita
le ad ſanctū ſpiritū. Ciuitas v̄o aq̄s circūb⁹ mu
ro ac foſſis admodū munita ē. Platee due lōge
ꝛ āple p̄ vrbez poſite ſunt vbi edes recto ordie
ſite ſūt extructe de laterib⁹ ornatiſſime ac varie
decorate exiſtunt. Cetere vie has cruciatim ſe-
cant. Foꝝ indies onuſtum piſcib⁹ ꝛ carnibus
videt̄ ac alijs neceſſarijs. Dilabit̄q; p̄mo fluui⁹
Baguiſo a ſeptentrione in meridiē īde in occi-
dentē. Ante ciuitatē flumen trauus contrarie ex
meridie in ſeptentrionem fluit impetu mare
petens. In eo flumine nauigia minora a mari
ad lubecum accedunt vſq; ad murum aūt mai
ores naues (onera plauſtoꝝ. cc. l. decentes) in
littore maris perſtant ꝛ ob profunditatem ad
duo miliaria ciuitati appropinquare non poſ
ſunt. Nouiſſime anno M. cccc. xcij. epiſco-
pus Theodricus natus de hamburg cum ro-
me confirmationem accepiſſet Lubecaz ingreſ-
ſus vigeſimusquintus lubicenſium epiſcopus.
diuiuina gr̄a nūc gl̄ioſe p̄ſidet. Cetera ornamē
ta vrbis ob longitudinem ſcripturarum ꝛ varie-
tatem ſilentio pretereunda fore dignum duxi.

Lubeca

NIſſa ſchleſie inſignis vrbs. epiſcopalis
ſedes ad Niſſam fluuium ſita a quo
denominationem accepit. varijs edi-
ficijs nata eſt. Sleſia autem a principio vaſte
ſilue Hircine (apud grecos et latinos ſcripto-
res celebrate) portio vt tota plena ita et nemo-
roſa fuit. Sed tempoꝛ̄ proceſſo ſparſim villis
habitari cepta eſt Vbi autem fidem catholicā
ſiue chriſtianam incole amplexi ſunt conſtitu
tis oppidis ad mitiorem cultum eſt redacta.
Quam Odera fluuius celebratiſſimus per me
dium totam perlabitur. et Olſa Niſſa Ola liſ
ſa Barvſio Cattorum riuo Bobro et alijs flu
minibus auctus. Marchiam Brandeburgen-
ſem permeans in mare germanicum apud ſte
tinum vndoſius exoneratur. Latitudo enim eiꝰ
trium quidem. ſed longitudo nouem dierum
itinere a limitibus hungarie vſqꝫ in Marchi-
am Brandeburgenſem extenditur. Primus e-
piſcopatus eius ſedes Sinogrouie Wartenber
genſis. diſtrictus fuit. Et inde Ritzinum terri-
torij bergenſis epiſcopalis kathedra ſiue ſedes
eſt. delecta. Kazimirus autem illius nominis p̄
mus rex Polonie vbi regia ſtirpe maſculia de-
fecit a monaſterio gallie Cluniacenſis. vbi mo
nachus fuit Papa diſpenſante ad regnum Po
lonie aſſumptus eſt. denarium ſancti Petri vi
ritim ſiue per capita in regno ſuo idcirco erigē
dum et ad Romam mittendum inſtituit. Et ſe

dem epiſcopalem Vratiſlauiam transferre cu
rauit que nunc eſt (vti premiſimus) omnium
Sleſie ciuitatum non minus ampla et opulen
ta qꝫ etiam populoſa et edibus et templis val-
de ornatiſſima. Eius etenim antiſtes nunc eſt
doctor Johannes Rott de wendig Eyſtenſis
dioceſis olim imperialis prothonotarius et in
eum ſtatum breui tempore multa induſtria re
duxiſſe fertur. vt centum annis preteritis non
fuerit menſa epiſcopalis fructuoſior et ſtructu
ris ornatior. Prouincia ipſa frumenti ferax et
multum piſcoſa. carnibus etiam ferinis et vo-
lucribus valde habundans. ¶ Preter vero vr
atiſlauiam inſignia loca ſunt. Hec enim inſig-
nis vrbs Niſſa epiſcopalis ſedes. Glogouia
maior Legnitz. Oppel Swedenitz Theſthen
Olſna Franckenſtain Monſterberg Saganū
Brega. ¶ Monaſteria vero complura inſi-
gnis ſtructure. ¶ Prouincia etenim ipſa regi
Bohemie ſubiecta quam ab imperio in feu-
dum recognoſcit multi etenim antea duces ac
etiam principes hereditarij ipſam non tam
poſſiderunt qꝫ eam faſtarunt et inpactam red
diderunt. qꝛ propter cenſuum exiguitatem du
calem ſtatum eorum ducere nequiuerunt. ra
pacitati idcirco dediti. Nunc vero eſt ad pau
cos redacta alijs ſtirpibus morte ſublatis. Qui
non parum opibus et munitis opibus florent
Cultus diuinus per Sleſiam longe plurimꝰ

Teplaq3 toti⁹ orbꝰ ſacerdotib⁹ ⁊ alijs ornamētis ⁊ ſtaturis honorificētiſſima. Stat⁹ eccliaſticus ⁊ ſecularis ⁊ religioſoꝝ vtriuſq3 ſex⁹ numero ſus ⁊ diſciplinat⁹. ppl's facund⁹ ⁊ humanus. ⁊ deuotꝰ ſup oēs germanie incolas deditiſſim⁹ Nobilitas ē plima ad arma aſpirās ⁊ martis amatrix. Sex⁹ muliebris venuſt⁹ qdē ⁊ affabilis ſed pudic⁹. Plebs ruſtica Polonici ydeomatis agreſtib⁹ laborib⁹ deſidioſe incūbēs potationi ē plus dedita. Inde ⁊ dom⁹ ⁊ agri eoꝝ parꝫ culti ꝟ neglecti viles caſas habitant. Agri cole vo alemani rus meli⁹ exercent ⁊ vrbanius domos ꝓ ſuo captu ꝯſtruūt. Sumpt⁹ multo linore pāo q3 finitimis ꝓuincijs cōpant. Sed qd Sleſie immēſum aliqñ detrimētū afferet ē ꝙ cēſuū dñi ⁊ poſſeſſores pcepta ꝓ loci ⁊ poſſeſſoris qlitate. nōnulla pecūiaꝝ ſumma ānuē te ſupioritate ⁊ ꝯfirmāte venditori annuū cenſum in bonis ſuis inſcribūt. quē vbi aliqt ānis ſoluerint poſtea dare recuſant. Inde ruſtici (vt inter ꝯhētes pactū fuit) aut cēſuris irretiunt ecclesiaſticis aut pignora adiunūt. qd grauamē ipi ruſtici ferri nequūtes domos ⁊ agros deſerētes alioꝛſuꝫ fugiūt. ꝗ loca ſepe deſerta relinquūtur. Ex h potiſſimuꝫ capite Sleſia mai⁹ in dies niſi ꝓuideat ſuſcipit detrimētū. Prouīcia alioqñ laude ꝓſeqnda. gēti pot⁹ ceruiſia. Vino ex morauia aut hūgaria aduecto vtūt. q3q3 nōnihil vini i ſleſia apd croſnā hr̄ qd ꝓ maiori pte extra ꝓuiciā ꝓ oderā i pruſſiā ⁊ alioꝛſuꝫ ꝺportat. Preter pānos laneos exigui pcij q in hūgariaꝫ deferūt ⁊ piſces i morauiā delatos nihil extra ſleſiā ſitis ex mercib⁹ ꝺportat. nimi⁹ etiā ⁊ vgīnū ⁊ mlieꝝ ornat⁹ auri ⁊ gēmaꝝ ⁊ veſtiū cult⁹ ꝓuīciā ñ parꝫ extenūat. Ne hee vrbes īclite ac ꝓuincie (qꝝ noticia tardi⁹ ad nos deuenit) laūde ſua ꝑuent eas in h ope i fine addicere libuit. pfecto libe vrbes pcipue lubiceñ. ſi diuitias. ordinē ſenat⁹. hūanitatē moreſq3 ppli. maris portū. ſitū ⁊ edificia ꝓſpicere velimus. Digne igit hiſtoria ac cōmemoratōe. Poſtremo ſi vrbes plures qs adiungere velit dat eis equa poteſtas.

Miſſa

Ad deū optimū maximū ꝺ his q mirabilia geſſit ꝓiuſtiſſimo ⁊ excelſo Maximiliāo rege romāoꝝ

Auctor ⁊ pnceps opoſe mūdi
Quicq3 deceptis opifer fuiſti
Gentib⁹ index. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus reditus ſalutem
Quam reddis iuſtus trutinator orbis
Quam ſapienſq3
Cū velis iuſtus homines tueri
Mirus es cauſe melioris actor
Mirus iuſte domitor querele
Hoſtis iniquis
Suetus humanis animis preeſſe
Mitigas ſeruos. placidos acerbas
Sontibus ſontes agitas ⁊ hoſtes
Hoſtibus vrges